

Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 Bijlage Regioplan Delfland en Schieland

A. Visser

D. Keuper

A. Guldemond

m.m.v. W. van den Assem en M. Huber, Faunabeheer-
eenheid Zuid-Holland

Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020

Bijlage Regioplan Delfland en Schieland

Abstract: In deze bijlage wordt het regioplan voor Delfland en Schieland besproken.

Auteurs: A. Visser, D. Keuper en A. Guldemon
m.m.v. W. van den Assem en M. Huber, Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Omslag foto's: Theo van Lent

© mei 2015 CLM, publicatienummer CLM-878

CLM Onderzoek en Advies

Postbus:

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres:

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 570 700

F 0345 470 799

www.clm.nl

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Landschappen en beherende organisaties	3
2 Populatieontwikkeling	8
2.1 Standganzen	8
2.1.1 Populatie in 2013	8
2.1.2 Populatieontwikkeling standganzen	9
2.2 Overwinterende ganzen	10
2.2.1 Populatie in 2012/2013	10
2.2.2 Populatieontwikkeling overwinterende ganzen	11
3 Schade aan belangen	12
3.1 Schade aan gewassen	12
3.2 Luchtverkeer	15
3.3 Overige schade	16
4 Uitgevoerd beheer	18
4.1 Afschot	18
4.1.1 Grauwe gans, brandgans en kolgans	18
4.1.2 Canadese gans en onbeschermden soorten	20
4.1.3 Effectiviteit afschot	21
4.2 Nestbehandeling	21
4.2.1 Effectiviteit nestbehandeling	22
4.3 Locatie-specifieke maatregelen	22
5 Doelen	24
5.1 Uitgangspunten	24
5.2 Populatie- en schadeontwikkeling	24
5.3 Doel	25
6 Uitvoeringsplan	27
6.1 Locatie-specifieke maatregelen	27
6.2 Afschot en nestbehandeling	27
6.3 Uitvoeringsplan Rotterdam The Hague Airport	28
6.4 Uitvoeringsplan Staatsbosbeheer	29
6.5 Uitvoeringsplan Natuurmonumenten	29
6.6 Uitvoeringsplan Groenservice Zuid-Holland	31
6.7 Uitvoeringsplan Hoogheemraadschap van Delfland	33
7 Jaarlijkse evaluatie	34

1

Inleiding

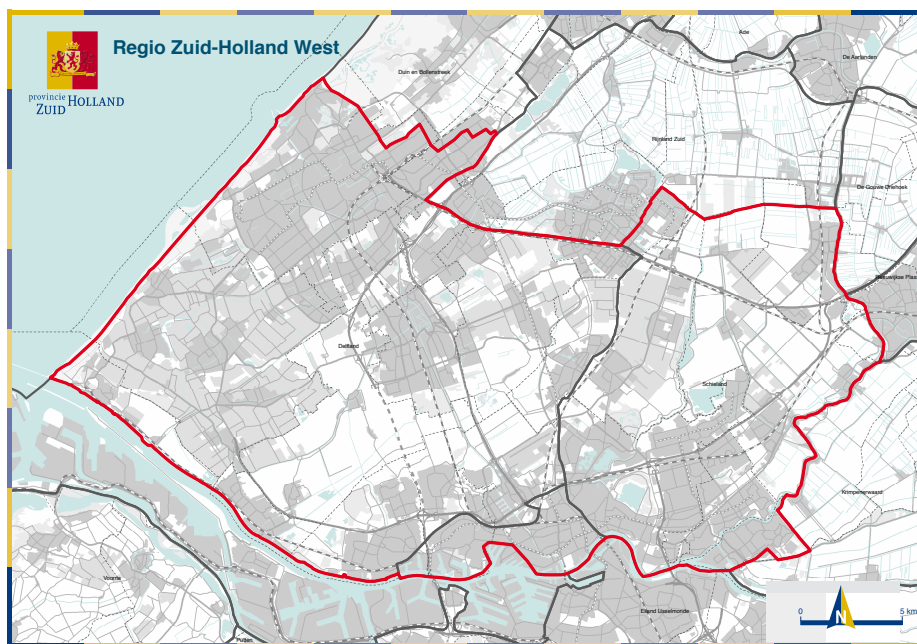
Dit regioplan is één van de vier bijlagen van het Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015 - 2020. De schets van het gebied en de beheerders wordt gevolgd door een beschrijving van de populaties standganzen en wintergasten. In hoofdstuk 3 en 4 komen achtereenvolgens beheer- en schadegegevens aan bod. Hoofdstuk 5 beschrijft de doelen voor standganzen en in hoofdstuk 6 wordt het uitvoeringsplan beschreven. In hoofdstuk 7 wordt een methode toegelicht om een jaarlijkse evaluatie uit te voeren. De literatuurverwijzingen staan bij Bonnen in het hoofddocument vermeld.

1.1 Landschappen en beherende organisaties

De regio is sterk verstedelijkt en heeft daarnaast enkele veenpolders en natuurgebiedjes.

De regio omvat twee wildbeheereenheden (WBE's):

- Delfland
- Schieland

Figuur 1.1 Regio Delfland en Schieland.

Naast de WBE's voeren diverse andere organisaties het beheer uit. In onderstaande kader worden deze met hun afkortingen benoemd.

Beheerders	Afktorting
Staatsbosbeheer	SBB
Natuurmonumenten	NM
Zuid-Hollands Landschap	ZHL
Groenservice Zuid-Holland	GZH
Rijkswaterstaat	RWS
Hoogheemraadschap Delfland	HHD

Hieronder worden per WBE de belangrijkste gebieden besproken en hun beheerders.

Delfland

Delfland is binnen Zuid-Holland een grote WBE met een relatief grote oppervlakte aan stedelijk gebied. Grote kernen zijn Den Haag/Scheveningen, Delft, Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Kleinere kernen zijn Naaldwijk, Hoek van Holland, Monster, De Lier, Pijnacker en Berkel-Rodenrijs. Naaldwijk vormt het centrum van het kassengebied van het Westland. Tussen de kassen liggen verspreid kleine groenelementen met veel water. Langs de kust tussen Scheveningen en Hoek van Holland ligt een smalle rij duinen met relatief weinig water. De duinen langs de kust zijn beschermd als Natura 2000-gebied in de zin van de Natuurbeschermingswet 1998. Hieraan liggen motieven ten grondslag die voortkomen uit de Habitatrichtlijn. Het gaat om de volgende gebieden:

- Solleveld & Kapittelduinen
- Westduinpark & Wapenveld

Buiten deze duingebieden zijn er geen Natura 2000-gebieden in Delfland.

Tussen Delft en Vlaardingen/Schiedam en Rotterdam bevindt zich een open groene ruimte: Midden-Delfland. Dit gebied is een aaneenschakeling van kleine veenweidepolders met als overheersende grondgebruiksvorm grasland. Inmiddels is begonnen met de aanleg van de snelweg A4 tussen Delft en Schiedam die door Midden-Delfland loopt. De snelweg moet in 2015 gereed zijn.

In Midden-Delfland liggen enkele kleinere gebieden die in eigendom/beheer zijn bij terreinbeherende organisaties:

- Akerdijkse Plassen (NM, 140 ha);
- Eendenkooi van Schipluiden & Alkeetbuitenpolder (NM, 112 ha);
- Polder Noord-Kethel (NM, 160 ha);
- Vlietlanden (NM, 90 ha);
- Rietputten (NM, 40 ha);
- Schiezone-Schieveen (NM, 250 ha);
- Oranjeplassen (ZHL, 37 ha);
- Zeven Gaten (ZHL, 5 ha).

In de nabijheid van stedelijke gebieden liggen enkele gebieden met een recreatieve (neven)functie:

- In en rondom Den Haag Broekpolder (Vlaardingen);
- Abtswoudse Bos (Delft);
- Delftse Hout (Delft) en de Dobbeplass (Pijnacker-Nootdorp);
- Oranjeplassen (Maassluis);

- Balij & Bieslandse Bos (Delft/Pijnacker/Zoetermeer);
- Foppenplas en Boonerlucht;
- Akerdijksebos.

Ook liggen er verschillende groengebieden met een afwisseling van bos, waterpartijen en grasland/grasveld (o.a. Haagse Bos).

In het gebied van Delfland liggen vele kanalen, vaarten, plassen, waterbergingen en calamiteitenbergingen die in beheer en eigendom zijn van het Hoogheemraadschap van Delfland (HHD). Ook kades langs de hoger gelegen boezemwateren en vele polderkaden zijn in eigendom en beheer van het hoogheemraadschap. Ten behoeve van de ontwikkeling van een goede ecologische waterkwaliteit heeft het HHD tientallen hectares natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aangelegd en plannen om dit verder uit te breiden. Dergelijke gebieden zijn ook in meer of mindere mate ‘in trek’ bij ganzen en worden meestal beheerd door HHD.

In de regio Haaglanden is ten behoeve van de functies natuur, recreatie en waterberging de Groen-Blauwe Slinger ontworpen. Uit de optiek van de natuur moet deze de veenweidepolders ten noorden van Zoetermeer verbinden met die in Midden-Delfland. De Groen-Blauwe Slinger bestaat uit waterbergingengebieden met daarin ook moeras- en andere natuurontwikkeling.

Een belangrijk deel van Midden-Delfland was aangewezen als foerageergebied voor ganzen en smienten in de winter, in totaal 1.653 ha. De betrokken gebieden liggen alle ten westen van de spoorlijn Rotterdam-Delft-Den Haag.

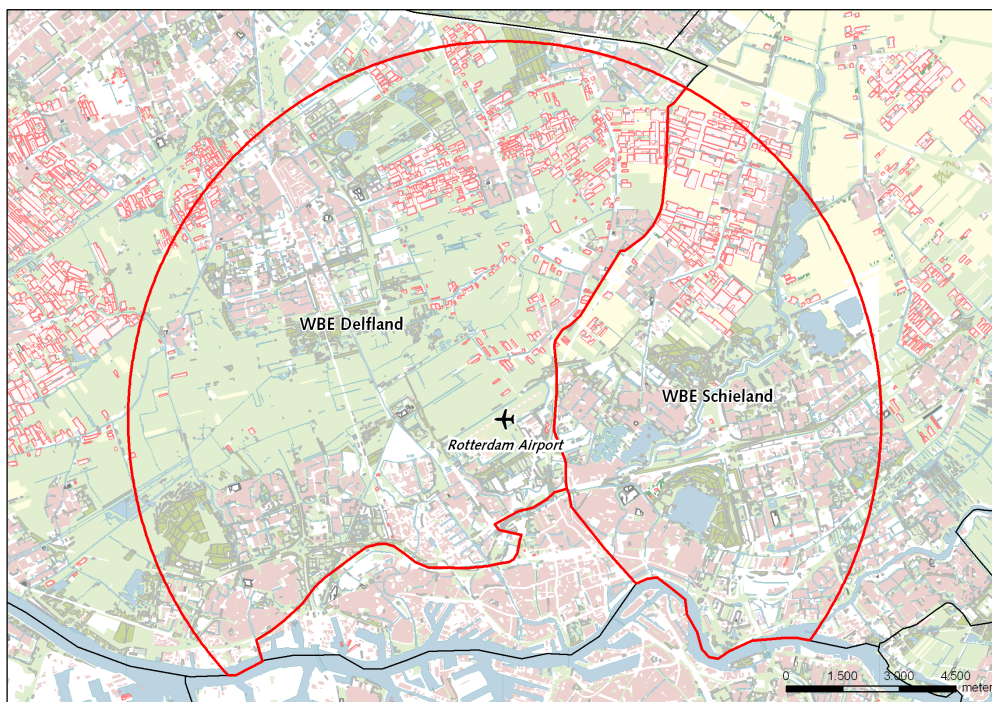
Tabel 1.1 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen Delfland.

Gebied	Beheerder	Status/Bescherming
Solleveld & Kapittelduinen	ZHL, Duinwaterbedrijf Z-H, gemeente Den Haag	Natura 2000
Westduinpark & Wapenveld	Gemeente Den Haag, RWS, particulieren	Natura 2000
Akerdijkse Plassen	NM	
Eendenkooi van Schipluiden & Alkeetbuitenpolder	NM	
Polder Noord-Kethel	NM	
Vlietlanden	NM	
Rietputten	NM	
Schiezone-Schieveen	NM	
Oranjeplassen	ZHL	
Zeven Gaten	ZHL	
Broekpolder	GZH	
Abstoude Bos	GZH	
Delftse Hout en de Dobbepas	GZH	
Balij & Bieslandse Bos	SBB	
Foppeplas en Boonerlucht;	GZH	
Akerdijksebos	GZH	
Polder Schieveen	NM	

Polder Schieveen, gelegen naast het vliegveld, is met 460 hectare de laatste oorspronkelijke polder in de gemeente Rotterdam. De Rotterdamse overheid heeft besloten om tot 2030 geen nieuwe bedrijventerrein te realiseren in de polder. De ontwikkeling van de bedrijventerreinen was gekoppeld aan de natuurontwikkeling in Polder Schieveen. Vanwege het uitstellen van de aanleg

van een bedrijventerrein is voor de polder een natuur- en recreatieplan opgesteld. Polder Schieveen is een ecologische verbinding en weidevogelgebied. De gronden die zijn aangekocht om het bedrijventerrein te realiseren, worden nu ingezet om de ecologische en recreatieve kwaliteit van de polder te versterken. Het beheer wordt uitgevoerd door Natuurmonumenten.

Een belangrijk deel van de gronden rondom vliegveld Rotterdam The Hague Airport behoren tot WBE Delfland, een kleiner deel tot WBE Schieland (figuur 1.2). De stad Rotterdam valt buiten de WBE's. De omgeving van het vliegveld is sterk verstedelijkt met in het noorden een grote groene open ruimte, polder Schieveen.

Figuur 1.2 Rotterdam The Hague Airport en de begrenzing van de WBE's Delfland en Schieland.

Schieland

Het zuidelijke deel van de regio Schieland omvat de stedelijke omgeving van Rotterdam-Noord, Capelle aan den IJssel en Nieuwerkerk aan den IJssel. Naar het noorden toe strekken zich verschillende droogmakerijen uit met daarin kleine kernen als Zevenhuizen, Bergschenhoek, Bleiswijk, Moerkapelle en Benthuisen. In het noordoosten van de regio liggen Waddinxveen en Boskoop.

In de meeste droogmakerijen is akkerbouw de overheersende grondgebruiksvorm. In zuidoostelijke richting neemt het aandeel grasland toe. Rond Bleiswijk, en in mindere mate ook rond Moerkapelle, Zevenhuizen en Nieuwerkerk a/d IJssel, is een aanzienlijke oppervlakte bebouwd met kassen.

In en rond Rotterdam liggen enkele waterrijke gebieden: Kralingse Plas, Bergse Plassen en de Zevenhuizer Plas. Ten noorden van laatstgenoemde liggen de Rottemeren en vervolgens de Rotte. Bij Gouda ligt het waterrijke moerasgebied 't Weegje. De rivier de Hollandse IJssel vormt de oostelijke begrenzing van de regio.

In Schieland liggen enkele gebieden die in beheer zijn bij GZH:

- Zevenhuizerplas
- Rottemeren
- 't Weegje
- Hitland
- Hoge en Lage Bergse Bos

Het gebied Hitland bij Capelle a/d IJssel is in beheer bij het gelijknamige recreatieschap.

In Schieland liggen geen gebieden die krachtens de natuurbeschermingswet zijn aangewezen als Natura 2000-gebied en/of beschermd natuurmonument.

Tabel 1.2 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen Schieland.

Gebied	Beheerder	Bescherming/ Status
Zevenhuizerplas;	GZH	-
Rottemeren	GZH	-
't Weegje	GZH	-
Hoge en Lage Bergse Bos	GZH	-
Hitland	Recreatieschap Hitland	-

2

Populatieontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt per soort beschreven hoeveel ganzen in 2013 in Delfland en Schieland zijn geteld en wat hun belangrijkste leefgebieden zijn. Daarnaast wordt de populatieontwikkeling weergegeven. Stand ganzen en wintergasten worden apart besproken.

2.1 Stand ganzen

Delfland en Schieland bestaan voor een groot deel uit stedelijk gebied. In en om de stad zijn diverse plassen waar veel ganzen leven. De steden worden omringd door grasland, waar ganzen kunnen foerageren. De relatief kleine verspreid liggende natuurgebieden vormen een geschikt broedgebied. Trend is dat steeds meer ganzen in stedelijk gebied en verlaten glastuinbouwgebieden broeden, waarbij ze buiten het stedelijk gebied op landbouwpercelen foerageren.

2.1.1

Populatie in 2013

Juli 2013 zijn in totaal ruim 163.000 ganzen geteld in Zuid-Holland. Een relatief klein gedeelte van de ganzen, ruim 15.000 exemplaren, bevond zich in de regio Delfland en Schieland (9%) (tabel 2.1). Het valt op dat 28% van de soep ganzen in de provincie Zuid-Holland in deze regio wordt waargenomen.

Tabel 2.1 Aantal ganzen geteld in juli 2013 in de regio Delfland en Schieland (als percentage van heel Zuid-Holland).

	Delfland en Schieland	Procentueel t.o.v. totaal in Zuid-Holland	Totaal Zuid-Holland
Grauwe gans	10.047	10%	100.522
Brandgans	237	1%	31.325
Canadese gans	3.198	18%	17.589
Nijlgans	1.190	11%	10.411
Soepgans	675	28%	2.382
Kolgans	18	1%	1.367
Indische gans	9	10%	90
	15.374	9%	163.686

Grauwe ganzen

De grauwe gans is de meest voorkomende soort in Delfland en Schieland. In 2013 werden de 5.200 grauwe ganzen in Delfland voor ongeveer de helft in natuurgebieden geteld. In Schieland werd ongeveer 20% van de 4.800 grauwe ganzen in natuurgebieden geteld.

Brandgans

De brandgans is onder de ganzen in Nederland de meest uitgesproken koloniebroeder die bij voorkeur op eilanden broedt. De soort komt in geringe aantallen in Delfland voor (<250 ganzen in 2013) en is in Schieland geheel afwezig.

Canadese gans

De regio herbergt ongeveer 20% van de Zuid-Hollandse populatie Canadese ganzen. Het merendeel bevindt zich in Delfland en buiten de natuurgebieden.

Nijlgans

In 2013 zijn ongeveer 1.200 nijlganzen in de regio Delfland en Schieland geteld. Het overgrote deel, meer dan 1.000 exemplaren, is buiten de natuurgebieden geteld.

Soepgans

Ongeveer 28% van de soepganzen van Zuid-Holland bevindt zich in de regio Delfland en Schieland. Deze soort is vaak in de buurt van of in stedelijk gebied te vinden. 95% van een kleine 700 soepganzen is in 2013 buiten de natuurgebieden geteld.

Kolgans en Indische gans

De kolgans en Indische gans komen nauwelijks voor in de regio Delfland en Schieland. In 2013 werden 18 kolganzen geteld op dat moment buiten de natuurgebieden. In 2013 zijn 9 Indische ganzen geteld.

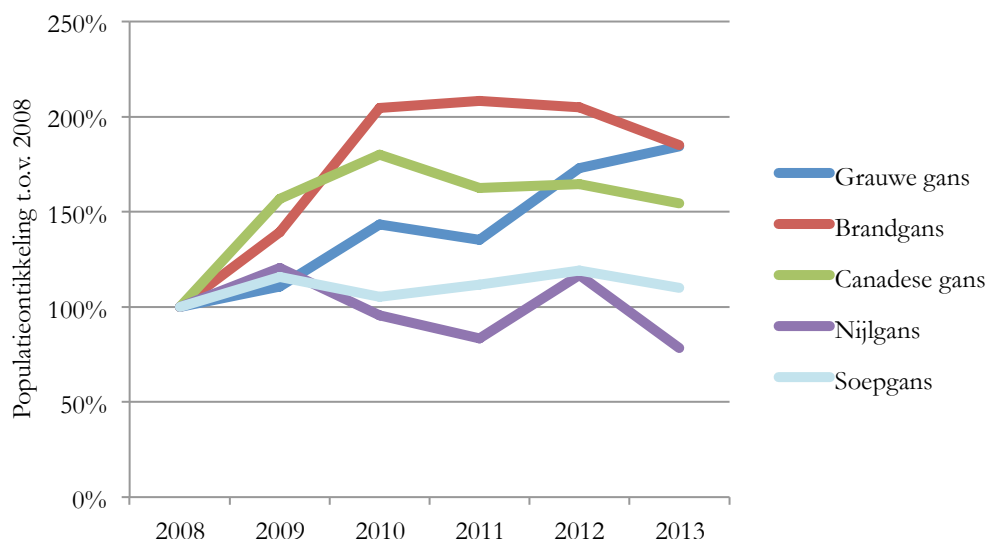
2.1.2**Populatieontwikkeling standganzen**

In de regio Delfland en Schieland neemt het totaal aantal standganzen jaarlijks toe, alleen 2011 wijkt daarin af (tabel 2.2). Grauwe ganzen en Canadese ganzen vormen het grootste deel van de populatie (83%).

Tabel 2.2 Totaal aantal ganzen geteld in juli van het betreffende jaar in de regio Delfland en Schieland.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grauwe gans	3155	4.130	4.367	6.523	6.026	8.263	10.047
Brandgans	46	89	124	295	306	296	237
Canadese gans	1691	2.107	2.920	4.190	3.466	3.526	3.198
Nijlgans	1477	1.693	2.037	1.646	1.447	1.929	1.190
Soepgans	849	637	650	637	694	729	675
Kolgans	22	0	4	11	23	10	18
Indische gans	18	15	8	14	19	5	9
Totaal	7.258	8.671	10.110	13.316	11.981	14.758	15.374

Figuur 2.1 geeft de procentuele verandering van het aantal ganzen weer tussen twee jaren. Hierbij is het aantal ganzen vergeleken van gebieden die in beide jaren geteld zijn. Voor de kolgans en Indische gans is een trend niet te bepalen omdat het om kleine aantallen gaat. De populatie grauwe ganzen stijgt jaarlijks met gemiddeld 17% per jaar. Ook de gemiddelde jaarlijkse stijging van de brandgans is 17% in de periode 2008-2013, maar stabiliseert vanaf 2010. Sinds 2010 stabiliseren ook de aantallen van de soepgans en de Canadese gans neemt licht af. De nijlgansenpopulatie lijkt af te nemen met gemiddeld 4% per jaar. Door het grote aandeel van de grauwe gans blijft het totaal aantal ganzen stijgen.

Figuur 2.1 Populatieontwikkeling standganzen in Delfland en Schieland op basis van jaarlijkse telling in juli. Teljaar 2008 is op 100% gesteld. De jaarlijkse verandering is gebaseerd op gebieden die beide jaren zijn geteld. Voor kolgans en Indische gans kon geen trend worden berekend, vanwege een grote fluctuatie in de kleine aantallen.

2.2 Overwinterende ganzen

In Schieland verblijven in de winterperiode geen wintergasten. In Delfland verblijven veel wintergasten in de Aalkeetpolders van Natuurmonumenten bij Vlaardingen. In andere polders komen ze ook voor, maar niet permanent in de winterperiode. Hoe kouder, hoe meer ganzen in het gebied verblijven. De meeste wintergasten zijn kol- of brandganzen. De in de winter aanwezige grauwe ganzen zijn voornamelijk standganzen. Er wordt ingeschat welk deel van de overwinterende ganzen standganzen c.q. wintergasten zijn, waarbij we de verdeling berekend voor de gehele provincie hanteren (zie Faunabeheerplan).

2.2.1

Populatie in 2012/2013

Tijdens wintertellingen zijn meer dan 306.000 ganzen geteld in Zuid-Holland. Een relatief klein gedeelte daarvan, 8%, werd in Delfland en Schieland geteld. Van de kolgans en brandganzen die in grote getalen in Zuid-Holland verblijven in de winterperiode komen respectievelijk 9% en 6% voor in Delfland en Schieland.

Tabel 2.3 Aantal ganzen geteld in de winterperiode 2012-2013 in de regio Delfland en Schieland en het aandeel in de totale populatie van heel Zuid-Holland.

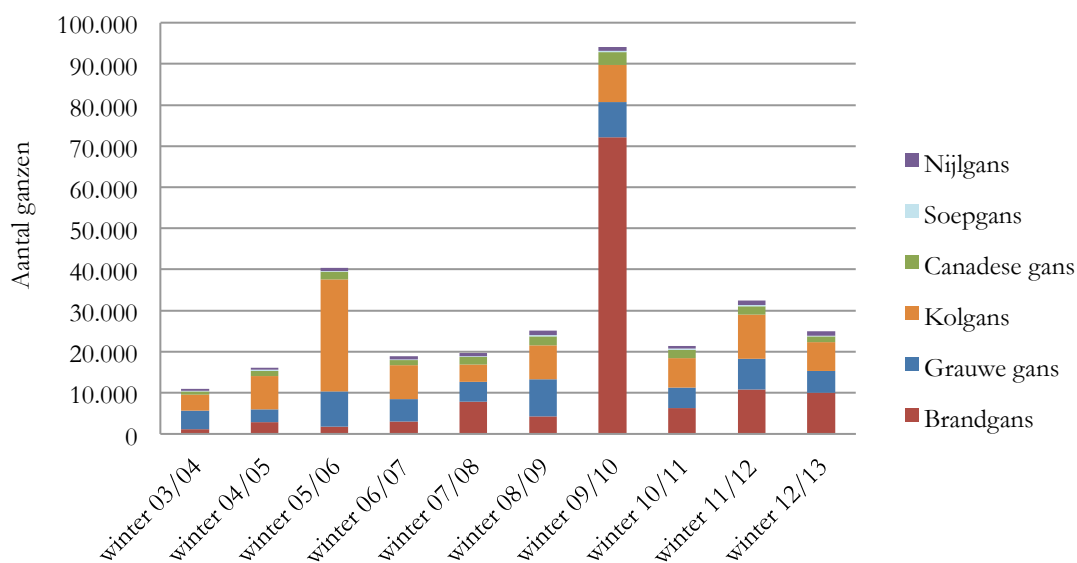
	Delfland en Schieland	Procentueel t.o.v. totaal in Zuid-Holland	Totaal Zuid-Holland
Grauwe gans	5.215	6%	80.681
Brandgans	10.069	7%	137.101
Canadese gans	1.477	19%	7.965
Nijlgans	1.016	19%	5.308
Soepgans	203	17%	1.169
Kolgans	6.989	9%	74.431
	24.969	8%	306.655

2.2.2

Populatieontwikkeling overwinterende ganzen

Brandgans en kolgans zijn samen met de meest voorkomende soort in de winter.

In de winter van 2012-2013 werden 10.000 brandgans en een kleine 7.000 kolgans (figuur 2.2). Opvallend is het hoge aantal overwinterende brandgans in 2009-2010, namelijk 72.000. Het aantal brandgans varieert in andere jaren tussen de 4.000 en 10.000. Het aantal kolgans varieert in de meeste jaren tussen de 7.000 en 10.000 ganzen. Het aantal grauwe ganzen varieert tussen de 5.000 en 9.000 ganzen.

Figuur 2.2 Ontwikkeling van het aantal ganzen in de winterperiode in Delfland en Schieland.

3

Schade aan belangen

In de wet zijn onder andere landbouw, volksgezondheid en openbare veiligheid, flora en fauna en de veiligheid van het luchtverkeer aangemerkt als belangen ter bescherming waarvan kan worden overgegaan tot beheer en schadebestrijding. Het huidige voorkomen van ganzen in Zuid-Holland kan er toe leiden dat in bepaalde gebieden of op bepaalde locaties:

- de volksgezondheid en openbare veiligheid in het geding komt;
- belangrijke schade aan gewassen (landbouw) ontstaat;
- schade aan flora en fauna ontstaat;
- de veiligheid van het vliegverkeer wordt bedreigd.

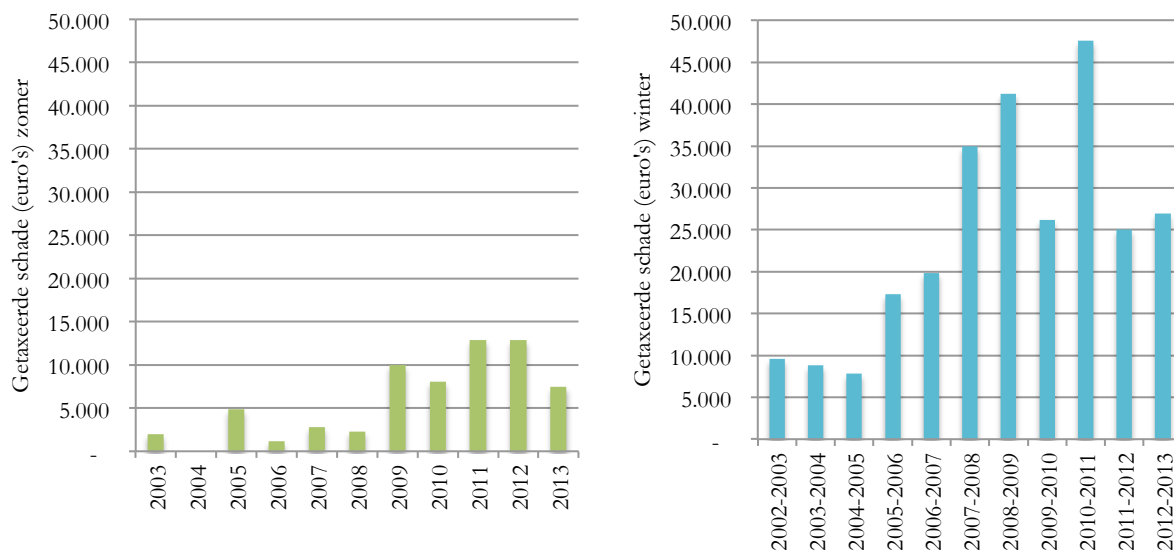
Deze belangen spelen alle vier een rol in de regio Delfland en Schieland.

3.1

Schade aan gewassen

In dit hoofdstuk worden de gegevens van het Faunafonds besproken betreffende de getaxeerde schade in het kader van de tegemoetkoming voor agrariërs voor gewasschade aangericht door ganzen. Schade aangericht door Canadese gans en onbeschermden soorten wordt niet vergoed en wordt daarom vrijwel niet getaxeerd. Het betreft dus bijna uitsluitend schade aangericht door grauwe gans, kolgans en brandgans. Omdat niet alle schade aan gewassen wordt gemeld en schade door onbeschermden soorten niet wordt getaxeerd en vergoed, ligt de werkelijke schade aan gewassen dus hoger dan op basis van de gegevens van het Faunafonds hier gepresenteerd. Voor een uitgebreidere behandeling van de schade wordt verwezen naar het faunabeheerplan.

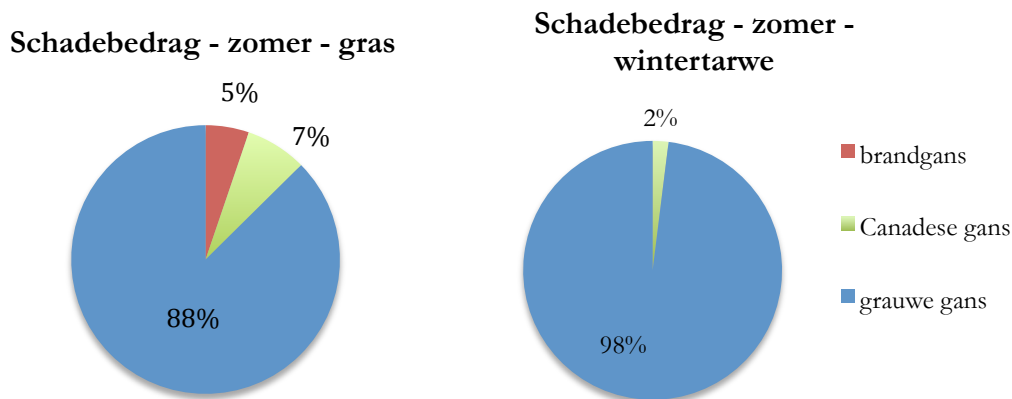
De schadebedragen in zomer- en winterperiode zijn de afgelopen jaren toegenomen (figuur 3.1) met een maximum in winter 2010/2011 van € 47.567,-. De totale schade is hoger in de winterperiode dan in de zomerperiode (bijna 27.000 in 2012/2013 vergeleken met bijna 7.500 in de zomer van 2013).

Figuur 3.1 Getaxeerde gewasschade in de regio Delfland en Schieland in de zomer- (links) en winterperiode (rechts) in 2003-2013.

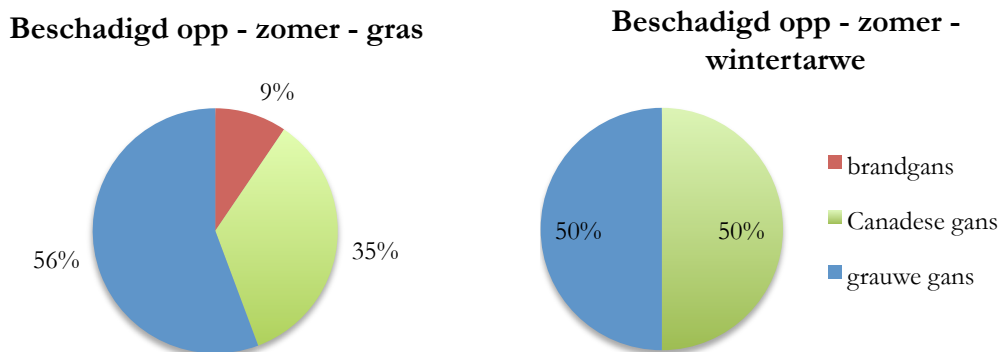
Zomerperiode

Schade aan gewassen in de zomerperiode 2013 wordt vooral veroorzaakt door grauwe ganzen (figuur 3.2). Het totale schadebedrag in 2013 is bijna € 7.500,- voor grasland en wintertarwe. Schade in andere akkerbouwgewassen dan wintertarwe en in vollegrondsgroente wordt in deze regio niet gemeld in 2013. Op grasland is het schadebedrag van bijna € 5.000,- vooral veroorzaakt door grauwe ganzen (88%) en voor een klein deel door brandganzen en Canadese ganzen. De schade in wintertarwe is bijna € 2.500,-. In wintertarwe is de schade voor 98% veroorzaakt door grauwe ganzen.

Figuur 3.2 Verdeling van de getaxeerde schadebedragen op permanent grasland (links, totaal € 4.984,-) en in wintertarwe (rechts, totaal € 2.484,-) door verschillende soorten ganzen in zomer 2013 in de regio Delfland en Schieland.

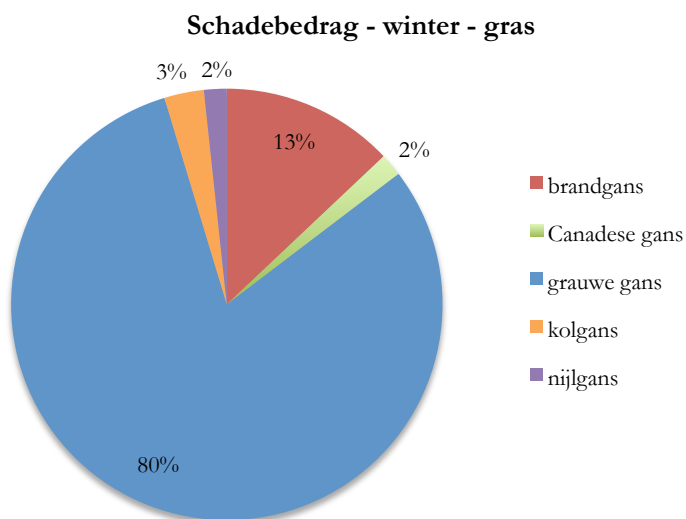
Op 158 hectare permanent grasland is in de zomerperiode van 2013 schade geconstateerd. Voor de akkerbouw was dit 6 ha. Grauwe ganzen veroorzaken ongeveer de helft van het beschadigde areaal (figuur 3.3). Canadese ganzen veroorzaken de andere helft in wintertarwe en 35% op grasland. Brandganzen veroorzaakten 9% van het beschadigde graslandareaal in de zomerperiode van 2013.

Figuur 3.3 Verdeling van de beschadigde oppervlakte op permanent grasland (links, totale oppervlakte 158 ha) en in wintertarwe (rechts, totale oppervlakte 6 ha) door verschillende soorten ganzen in zomer 2013 in de regio Delfland en Schieland.

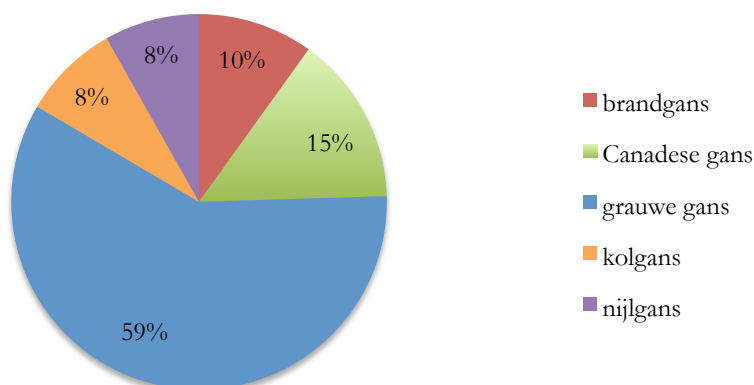
Winterperiode

In de wintermaanden van 2012-2013 is alleen schade op grasland geconstateerd in Delfland en Schieland. Het schadebedrag is bijna € 27.000,-. Tachtig procent wordt veroorzaakt door de grauwe gans (figuur 3.4). De brandgans is verantwoordelijk voor 13% van de getaxeerde schade op grasland. Het schadebedrag in de winterperiode is hoger dan in de zomerperiode.

Figuur 3.4 Verdeling van de getaxeerde schadebedragen op permanent grasland door ganzen in winter 2012-2013 in de regio Delfland en Schieland. Totaalbedrag is € 26.932,-.

Op 430 ha is in winter 2012-2013 schade geconstateerd. Net als bij het schadebedrag is het grootste deel van het areaal (59%) door de grauwe gans beschadigd (figuur 3.5). De overige 39% van het areaal wordt door vier andere soorten in vergelijkbare mate veroorzaakt, namelijk de Canadese gans, brandgans, nijlgans en kolgans.

Beschadigd opp. - winter - gras

Figuur 3.5 Verdeling van de beschadigde oppervlakte permanent grasland door ganzen in winter 2012-2013 in de regio Delfland en Schieland. Totale oppervlakte is 430 hectare.

3.2 Luchtverkeer

Rotterdam The Hague Airport (RTHA) ligt tegen Rotterdam aan en binnen de begrenzing van de WBE Delfland. Het vliegveld zelf maakt geen deel uit van de WBE. Vliegende ganzen vormen een risico voor de veiligheid van het luchtverkeer indien beide gebruikers van het luchtruim elkaars vliegpaden kruisen. Rondom RTHA neemt het aantal ganzen toe. Een belangrijk deel van de gronden rondom RTHA ligt binnen de begrenzing van de WBE Delfland, een kleiner deel binnen de WBE Schieland. De omgeving van het vliegveld is sterk verstedelijkt met in het noorden een grote groene open ruimte, waaronder polder Schieveen en de Akerdijkse Plassen. Een deel van dit open gebied was aangewezen als foerageergebied voor ganzen en smienten.

Via een ontheffing op basis van artikel 68 beschikt het vliegveld over mogelijkheden om binnen de begrenzing van het vliegveld zo nodig maatregelen te nemen die aantal en gedrag van vogels beïnvloeden. Buiten de begrenzing van het vliegveld bestaat voor RTHA hiervoor geen mogelijkheid. Op RTHA is fulltime iemand aanwezig om vogels te observeren en te verjagen. Er broeden of foerageren geen ganzen op het vliegveld, daar krijgen ze de kans niet voor. Ze worden verjaagd door afschot of door het inzetten van roofvogels. Elke drie weken vindt op RTHA een telling plaats van (overvliegende) vogels (dus 18 tellingen per jaar) (tabel 3.1). Het totaal aantal waargenomen ganzen varieert jaarlijks tussen de 100 en 300 exemplaren, voornamelijk grauwe ganzen. In 2010 zijn veel meer ganzen waargenomen, ruim 600, waaronder kolgansen. Observatie vindt ook plaats buiten het vliegveld in bijvoorbeeld polder Schieveen. Activiteiten in de polder die onrust onder de ganzen veroorzaken worden gemeld aan de luchtverkeersleiding. Vliegbewegingen van ganzen van polder Schieveen naar bijvoorbeeld de Rottemeren vindt bij een westelijke windrichting vaak plaats over het vliegveld.

Tabel 3.1 Totaal aantal ganzen geteld op Rotterdam The Hague Airport.

	2009	2010	2011	2012	2013
Grauwe gans	59	334	189	100	117
Brandgans					
Canadese gans	12	6	23	4	13
Nijlgans	40	64	51	49	43
Soepgans					1
Kolgans		220			
Totaal	111	624	263	153	174

Tot op heden is er één aanvaring tussen ganzen en een vliegtuig op RTHA geconstateerd. Dat was in april 2014 (schriftelijke mededeling B. Kooij, RTHA).

In de Schiebroekse- en de Zuidpolder wordt een openbaar toegankelijk natuur- en recreatiegebied met een oppervlakte van circa 100 hectare ontwikkeld (Vlinderstrik). In de faunaeffectrapportage voor dit gebied wordt geconcludeerd dat de gebiedsinrichting, inclusief randvoorwaarden ten aanzien van de inrichting, naar verwachting niet leidt tot een toename van risicovolle soorten (zoals de gans); naar schatting zal het risico op een vergelijkbaar niveau blijven (Jonkvorst en Lensink, 2010). De randvoorwaarden voor inrichting gaan over de vernatting van het gebied, de openheid en de schaal van het open water. Wel vraagt de toename van het aantal broedende ganzen in de regio gerichte aandacht en maatregelen (maar dat geldt voor ieder inrichtingsscenario dat gekozen zou worden). De Flora- en faunawet zou hiervoor voldoende mogelijkheden bieden evenals het faunabeheerplan ganzen.

3.3 Overige schade

Naast landbouwschade en risico's voor de vliegveiligheid veroorzaken ganzen ook gevaarlijke verkeerssituaties, beïnvloeden zij de flora en fauna en de kwaliteit van recreatiegebieden.

In de randgebieden van Rotterdam-Noord broeden grauwe ganzen, Canadese ganzen en soepgans sinds jaren binnen de bebouwde kom. Deze vogels houden zich op in de publieke ruimte, en met regelmaat ook op fietspaden en wegen. Ganzen brengen de nacht door op het warme asfalt. Dit leidt tot verkeersonveilige situaties waarbij met regelmaat een gans verongelukt, schade aan voertuigen ontstaat en waarbij soms een verkeersdeelnemer gewond raakt. Ook ganzen in de wegberm vormen een risico voor de verkeersveiligheid. Voor fietsers en voetgangers kunnen wegen, maar ook steigers verraderlijk glad worden door ganzenuitwerpselen.

Belangen van de recreant spelen een rol in de druk bezochte recreatiegebieden rond en in het stedelijk gebied van Delfland en Schieland. In toenemende mate treedt vervuiling op van terreinen die bedoeld zijn voor dagrecreatie. Het komt regelmatig voor dat in de zomermaanden een zwemverbod geldt bij recreatieplassen omdat de concentratie fecale bacteriën te hoog is (bron website zwemwater.nl). Er zijn diverse bronnen voor fecale bacteriën aan te wijzen, waaronder ganzen. Naast de bijdrage aan de bacteriologische belasting van zwemwateren, dragen ze ook in meer of mindere mate bij aan de nutriëntenbelasting van zwemwateren, waardoor overmatige groei van blauwalgen optreedt en een zwemverbod moet worden ingesteld. Ook een grote hoeveelheid ganzenuitwerpselen op de strandjes van zwemplassen leiden tot 'ongezonde' situaties voor de recreant.

Bij recent aangelegde natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen ten behoeve van vooral een goede ecologische waterkwaliteit, is op een aantal locaties binnen Delfland de aangeplante water- en oevervegetatie geheel of gedeeltelijk verdwenen door vraat en/of vertrapping door ganzen. Het opnieuw aanbrengen van de vegetatie op de 'beschadigde' locaties, om te zorgen dat de natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen hun functie voor een goede waterkwaliteit kunnen vervullen, kost HHD op dit moment meer dan € 50.000. Daarboven komen nog de kosten om de opnieuw aangeplante vegetatie gedurende een bepaalde periode te beschermen tegen de ganzen, totdat de vegetatie zich voldoende robuust heeft ontwikkeld. Omdat HHD de komende jaren nog meer natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanlegt zullen, bij de huidige ganzenaantallen, de kosten om schade aan eerste aanplant te voorkomen en/of opnieuw vegetatie aanbrengen op 'beschadigde' locaties naar verwachting toenemen.

Rondom broedplaatsen met een groot aantal paren kunnen ouders (met jongen) gedurende het broedseizoen omliggende graslanden intensief begrazen waardoor structuur en samenstelling van de vegetaties het broeden van weidevogelsoorten als grutto, tureluur en graspieper mogelijk verhinderen. Lokaal kan hierdoor een afname onder weidevogels optreden maar dat is niet overal aantoonbaar. De grote terreinbeheerders denken hier verschillend over.

Vooraf in de ruitijd foerageren grauwe ganzen ook op riet. Hierdoor verdwijnt habitat van rietvogels waaronder van de grote karekiet. Tevens neemt met het verdwijnen van riet ook de natuurlijke bescherming tegen afkalving van oevers en eilanden af.

4

Uitgevoerd beheer

Resultaten van afschot, vangen, legsels verstoren en preventieve maatregelen in de afgelopen tien jaar worden beschreven per soort. De beschermde soorten, Canadese gans en onbeschermde soorten worden apart besproken, omdat andere mogelijkheden voor het beheer gelden.

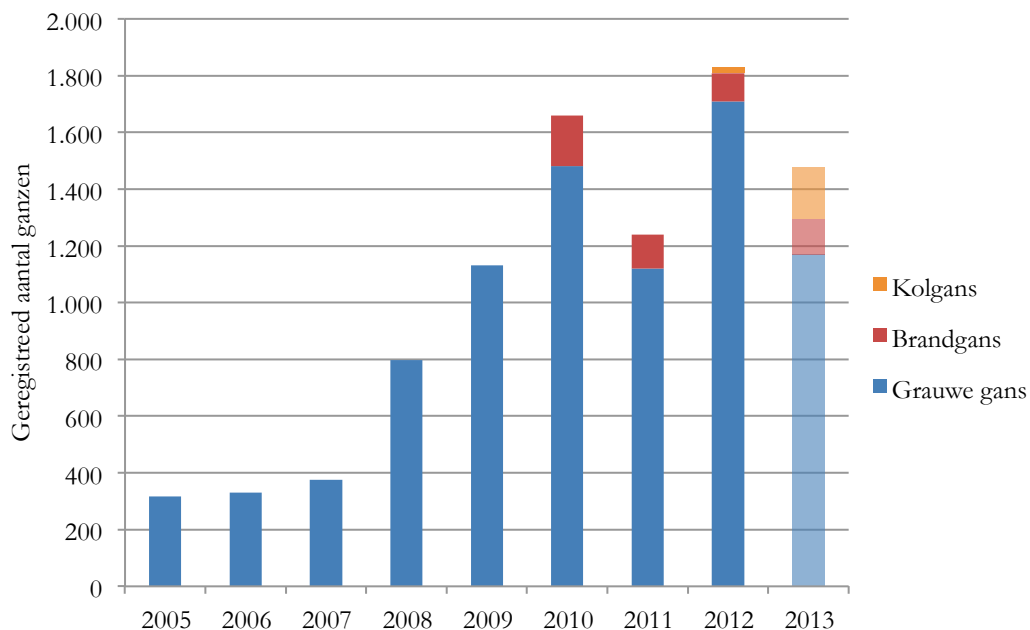
4.1 Afschot

Afschotcijfers van grauwe gans, brandgans en kolgans worden geregistreerd. In dit hoofdstuk geven we de resultaten van de afgelopen tien jaar van de zomer- en winterperiode. De zomerperiode liep van 1 april (1 mei voor de brandgans) tot 1 oktober, de winterperiode van 1 oktober tot 1 april (1 mei voor de brandgans). Vanaf oktober 2012 is de zomerperiode verlengd met twee maanden en loopt sindsdien van 1 maart tot 1 november. De zomerperiode duurde in 2012 daardoor één maand langer (1 april tot 1 november 2012). De winterperiode was twee maanden (drie maanden voor de brandgans) korter (1 november 2012 tot 1 maart 2013).

Afschotcijfers van zomer 2013 zijn beschikbaar, maar waarschijnlijk nog niet volledig, naar verwachting is het totaal voor 2013 hoger dan weergegeven. Opgemerkt moet worden dat gegevens over afschot en nestbehandeling van onbeschermde soorten en Canadese gans minder volledig zijn, omdat er geen rapportageverplichting is op de aanwijzing en vrijstelling. De Faunabeheereenheid verplicht sinds 2011 jachthouders die gebruik maken van de ontheffing voor afschot van grauwe gans, kolgans en brandgans om ook te rapporteren over het afschot van Canadese ganzen en onbeschermde soorten.

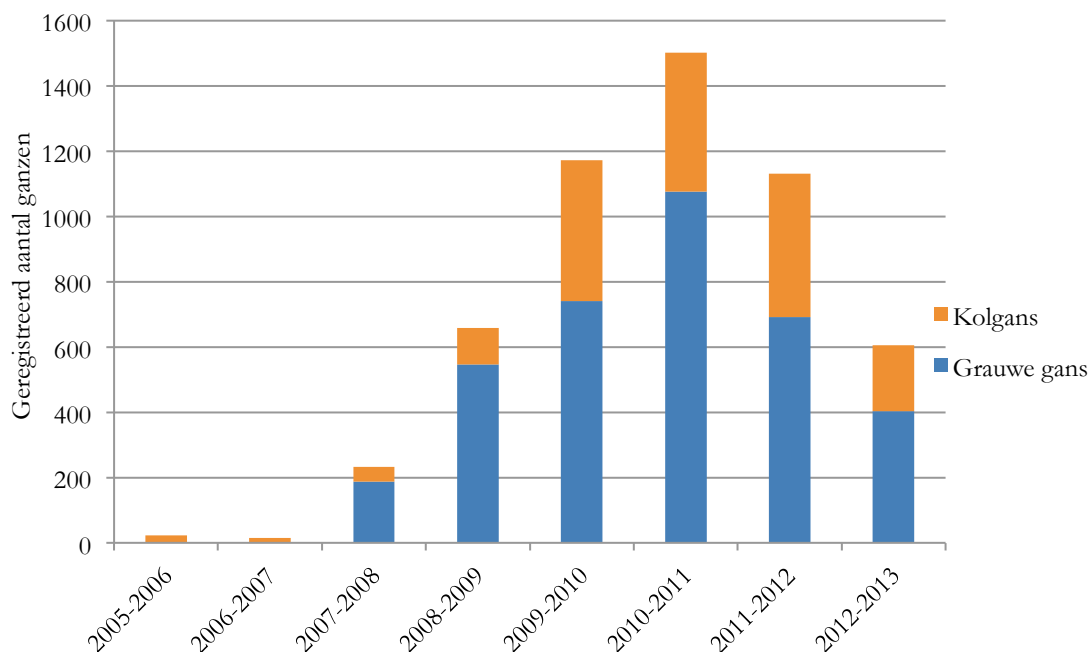
4.1.1 Grauwe gans, brandgans en kolgans

Het totale afschot in de zomerperiode is de afgelopen jaren toegenomen (figuur 4.1). Het maximum aantal is circa 1.800 ganzen. In Delfland en Schieland worden in de zomerperiode vooral grauwe ganzen geschoten (90%). Vanaf 2010 worden jaarlijks ruim 100 brandganzen geschoten. Vanaf 2012 worden ook kolganzen geschoten. In 2013 zijn meer kolganzen dan brandganzen geschoten. Tot en met 2010 is geen ontheffing verleend voor afschot van kolganzen in de zomerperiode. Er worden meer kolganzen in de zomerperiode geschoten dan dat er op het hoogtepunt in juli aan standganzen wordt geteld. De meeste kolganzen worden in maart en oktober geschoten, dit afschot zal hoofdzakelijk wintergasten betreffen.

Figuur 4.1 Afschot van grauwe gans, brandgans en kolgans in de zomerperiode in de regio Delfland en Schieland. Vanaf 2012 is de winterperiode verkort en de zomerperiode verlengd. Daardoor was in 2012 de zomerperiode één maand langer. In 2013 was de zomerperiode twee maanden (drie maanden voor de brandgans) langer. Gegevens van 2013 zijn niet volledig.

Ook in de winter worden in Delfland en Schieland vooral grauwe ganzen ter verjaging geschoten (figuur 4.2). Ongeveer 70% van het geschoten aantal ganzen is grauwe gans, de overige ganzen zijn kolganzen. De laatste jaren schommelde het aantal geschoten grauwe ganzen tussen de 700 en 1.000. Dit zullen voor een groot deel standganzen zijn. Het totaal aantal geregistreerde geschoten ganzen in de winter van 2012-2013 is relatief laag, namelijk 606 ganzen. Dit kan te maken hebben met de verkorte winterperiode. Sinds oktober 2012 loopt de winterperiode van 1 november tot 1 maart. De kolganzen die worden verjaagd door afschot zijn vooral wintergasten omdat zij het overgrote deel van de winterpopulatie vormen. De kolganzen worden met name in Delfland geschoten. Brandganzen mogen in de winterperiode niet worden gedood.

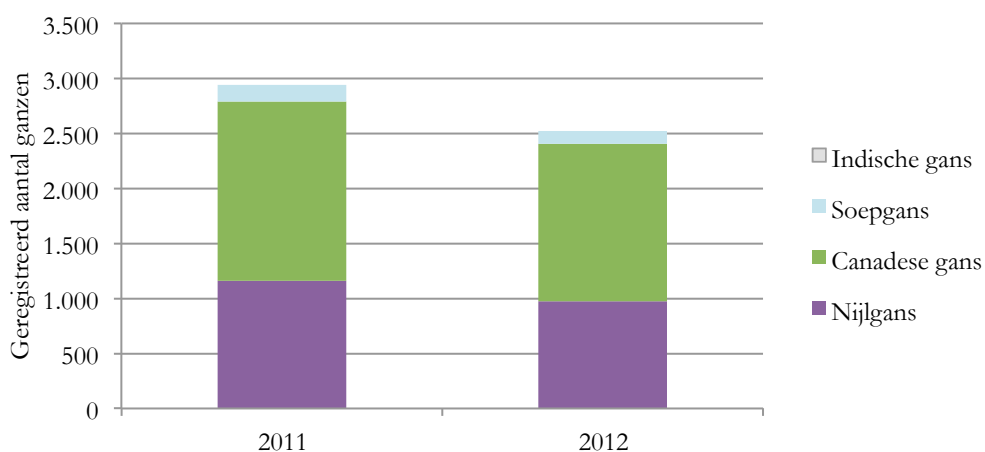

Figuur 4.2 Afschot van grauwe gans en kolgans in de winterperiode in regio Delfland en Schieland. Vanaf 2012 is de winterperiode verkort en de zomerperiode verlengd. Daardoor was in 2012/2013 de winterperiode twee maanden korter.

4.1.2

Canadese gans en onbeschermden soorten

Gegevens over afschot en nestbehandeling van onbeschermden soorten en Canadese gans zijn onvolledig, omdat er geen rapportageverplichting is op de aanwijzing en vrijstelling. In 2011 en 2012 zijn rond de 1.000 nijlganzen geschoten en rond de 1.500 Canadese ganzen (figuur 4.3). Van de soepganzen is het geregistreerd afschot 150 en 120 ganzen respectievelijk in 2011 en 2012. Geregistreerd afschot van Indische ganzen is gering met 7-8 exemplaren.

Figuur 4.3 Geregistreerde aantallen van jaarrond afschot van Canadese ganzen en onbeschermden soorten in de regio Delfland en Schieland.

4.1.3

Effectiviteit afschot

Voor de periode 2008-2013 is de beheerinspanning berekend. Daarbij is uitgegaan van de in het faunabeheerplan toegepaste methode om het percentage afschot en het percentage nestbehandeling per soort te berekenen. Daarbij is geschat welk deel van de in de winter geschoten ganzen tot de standganzen behoort.

Er wordt minimaal 25% van de juli-populatie geschoten voor iedere soort (kolgans vanaf 2011; Indische gans komt niet voor). Voor de talrijkste soort, de grauwe gans, schommelt het jaarlijkse percentage rond de 30 %. Dit is niet voldoende om de groei van de populatie te stoppen. Voor de brandgans liggen de percentages vanaf 2009 tussen de 28 en 56%, gemiddeld 39% (tabel 4.1). De afschotpercentages leiden ertoe dat de populaties van de brandgans, Canadese gans, soepgans en nijlgans de laatste jaren min of meer stabiel zijn, maar zijn dus onvoldoende om de populaties terug te brengen. Afschotcijfers voor Canadese gans, nijlgans, soepgans en Indische gans uit 2011 zijn minimum waarden, aangezien de cijfers onvolledig zijn. Het hoge afschotpercentage bij de nijlgans, ervan uitgaand dat dit percentage over de andere jaren ook is gerealiseerd, heeft ertoe geleid dat de populatie is gedaald.

Tabel 4.1 Percentage afschot als aandeel van de populatie tijdens de juli-telling in de regio Delfland en Schieland.

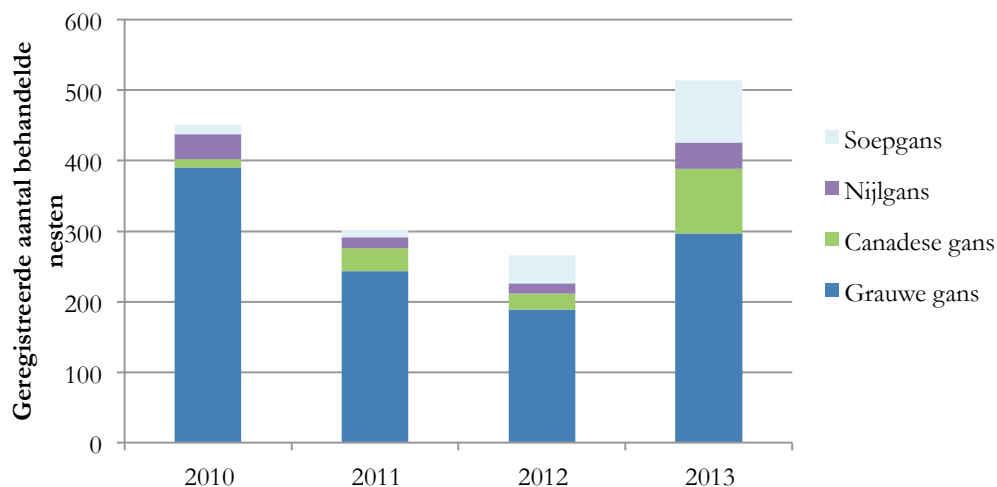
	2008	2009	2010	2011	2012
Grauwe gans	32%	36%	31%	29%	26%
Brandgans	0%	31%	56%	40%	28%
Kolgans*		0%		35%	734%
Canadese gans				53%	
Nijlgans				84%	
Soepgans				29%	
Indische gans				0%	

* het afschotpercentage voor de kolgans in 2012 is meer dan 100%. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er waarschijnlijk kolganzen van elders uit Zuid-Holland naar Delfland en Schieland komen. Een andere factor is dat het afschot deels wintergasten betreft.

4.2

Nestbehandeling

In natuurgebieden, in stedelijk gebied en in recreatiegebieden worden nesten behandeld, vooral nesten van grauwe ganzen. In 2013 neemt het aantal nesten dat behandeld wordt van andere ganzensoorten toe. Het behandelen van nesten van kolganzen, brandganzen en Indische ganzen komt niet of nauwelijks voor. In 2013 zijn nesten van grauwe ganzen vooral door GZH in de recreatiegebieden behandeld. Ongeveer 125 nesten in het gebied 't Weegje en een even groot aantal op de eilanden van de Zevenhuizerplas. De meeste nesten van Canadese ganzen werden in de gemeente Westland behandeld (29 nesten). Dezelfde gemeente is samen met de gemeente Rijswijk verantwoordelijk voor het behandelen van het grootste deel van de nesten van nijlganzen (respectievelijk 10 en 15 nesten). Nesten van soepganzen zijn in de gemeenten Den Haag en Westland behandeld (respectievelijk 57 en 31 nesten). Van een andere grote gemeente, Zoetermeer, is niet bekend in hoeverre nestbehandeling plaats vindt.

Figuur 4.4 Geregistreerd aantal behandelde nesten per ganzensoort in de regio Delfland en Schieland.

4.2.1

Effectiviteit nestbehandeling

De nestbehandeling voor de grauwe gans vertoont een dalende lijn en betreft naar schatting ruim 16% van de nesten in 2013 (tabel 4.2). Van de brandgans, kolgans en Indische gans zijn geen nesten behandeld. Voor de nijlgans fluctueert het percentage behandelde nesten, en is gemiddeld 10%. Dit zal maar weinig bijdragen aan populatiereductie. Om een daling in de populaties te bewerkstelligen is een extra inspanning noodzakelijk. De nestbehandeling van soepganzen toont een stijgende lijn. In 2013 lijkt 59% van de nesten behandeld. Mogelijk is dit percentage een overschatting omdat in de grote steden niet wordt geteld in juli.

Tabel 4.2 Percentage behandelde nesten in de periode 2008-2013 in de regio Delfland en Schieland.

soort	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grauwe gans	0%	0%	36%	24%	14%	16%
Brandgans	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Canadese gans	0%	0%	2%	6%	4%	16%
Nijlgans	0%	0%	15%	7%	5%	20%
Soepgans	0%	0%	4%	7%	27%	59%
Kolgans	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Indische gans	0%	0%	0%	0%	0%	0%

4.3

Locatie-specifieke maatregelen

In Delfland en Schieland worden geen soort-specifieke preventieve maatregelen genomen. Om schade van zomerganzen te voorkomen wordt algemeen in Delfland gebruik gemaakt van linten (diverse uitvoeringen) en verstoring door mens, voertuig en verjagend afschot. Linten hebben hooguit een kortstondig verstorend effect, na korte tijd zijn de ganzen er aan gewend.

Op kwetsbare gewassen (nieuw ingezaaid grasland, wintertarwe) worden overeenkomstig de regels zo nodig twee middelen toegepast waarvan één akoestisch en één visueel.

In Delfland komen overal vossen voor. Bij bekende vossenbouwen worden resten van ganzen aangetroffen. De vogelwerkgroep in het gebied meldt wel impact van vossen op de broedresultaten van weidevogels.

5

Doelen

5.1

Uitgangspunten

De populaties standganzen in Zuid-Holland heeft een omvang waardoor:

- de schade aan de landbouw een onaanvaardbaar hoog niveau heeft;
- met name in recreatiegebieden en bij wegen de volksgezondheid en openbare veiligheid worden bedreigd;
- met name in natuurgebieden schade aan flora en fauna begint te ontstaan;
- rond Rotterdam The Hague Airport en Schiphol Amsterdam Airport de veiligheid van het luchtverkeer in gevaar is.

Op grond hiervan komt de FBE tot de conclusie dat het aantal ganzen zal moeten teruggebracht tot een niveau waarbij de volgende doelen worden bereikt:

- de schade aan de landbouw aanvaardbaar is;
- het risico van ontstaan van schade aan de verkeersveiligheid en volksgezondheid wordt beperkt;
- het risico van ontstaan van schade aan flora en fauna wordt verminderd;
- het risico voor de veiligheid van het vliegverkeer rond Rotterdam The Hague Airport en Schiphol Amsterdam Airport wordt verminderd.

5.2

Populatie- en schadeontwikkeling

In 2010 heeft de Faunabeheereenheid een streefpopulatie vastgesteld voor geheel Zuid-Holland die ongeveer overeenkomt met de aantallen ganzen die in Zuid-Holland aanwezig waren in 2001. In dat jaar was de landbouwschade nog aanvaardbaar. Bij deze streefstand zijn ook de risico's voor de openbare veiligheid en volksgezondheid, flora en fauna en de veiligheid van het vliegverkeer minimaal. Ten behoeve van dit faunabeheerplan is de stand die over vijf jaar moet worden bereikt opnieuw besproken in de regiogroepen van de Faunabeheereenheid. Besloten is om de streefstand naar boven bij te stellen. Dit betekent dat een hogere schade wordt aanvaard.

Uitgangspunt blijft dat voor nijlgans, Canadese gans, soepgans, Indische gans en kolgans een minimale stand wordt nagestreefd. Het broeden van deze ganzen in Zuid-Holland is volledig het gevolg van uitzetting en ontsnapping. Met het streven naar een minimale stand wordt voorkomen dat deze soorten zich (verder) als broedvogel uitbreiden.

Voor de grauwe gans en brandgans is de streefstand bepaald aan de hand van de landbouwschade die deze soorten aanrichten. De streefstand voor grauwe ganzen in Zuid-Holland komt ongeveer

overeen met het aantal grauwe ganzen dat in 2005 aanwezig was. De streefstand voor brandganzen in Zuid-Holland komt ongeveer overeen met het aantal brandganzen dat in 2009 aanwezig was.

Op basis van de broedvogelatlas (Sovon, 2002) is de populatie in 1998 in de regio Delfland en Schieland vastgesteld. Om voor de periode tot de eerste betrouwbare gebiedsdekkende telling in 2008 de populatie te bepalen, is een (exponentiële) extrapolatie uitgevoerd. In 2005 bevonden zich ongeveer 1.380 grauwe ganzen in de regio Delfland en Schieland en in 2009 bevonden zich er ongeveer 124 brandganzen.

5.3 Doel

In tabel 5.1 worden de doelen uit het huidige faunabeheerplan zomerganzen Zuid-Holland (Lensink et al. 2010) genoemd in broedparen en omgerekend naar aantallen. Ter vergelijking worden de aantallen geteld in juli 2013 genoemd en de nieuwe doelstanden voor de regio Delfland en Schieland die voor grauwe gans en brandgans zijn gebaseerd op de aanwezige aantallen in respectievelijk 2005 en 2009.

Tabel 5.1 Doelaantallen voor de regio Delfland en Schieland.

	Doel in broedparen (Lensink et al. 2010)	Doel in aantal	Aantal in juli 2013	Doelaantal 2020
Grauwe gans	100	700	10.047	1.400
Brandgans	0	0	237	100
Canadese gans	0	0	3.198	0
Nijlgans	0	0	1.190	0
Soepgans	0	0	675	0
Kolgans	0	0	18	0

De regio Delfland en Schieland kan grofweg in buitengebied en stedelijk gebied worden ingedeeld. In het buitengebied is er ruimte voor de grauwe gans, een van oudsher inheemse broedvogel.

Voor de veiligheid van het vliegverkeer zijn specifieke doelen opgesteld:

- reduceren van de foerageerfunctie van nabijgelegen graslandpolders (met name de Polder Schieveen in de regio Delfland);
- terugbrengen van de populatieomvang van zomerganzen in de regio;
- uitsluiten van broeden binnen een straal van 6 km rondom de luchthaven.

Deze drie punten zijn in lijn met de strategie die rond Schiphol wordt gehanteerd om daar het aanvaringsrisico met ganzen omlaag te krijgen.

Met deze overwegingen in het achterhoofd wordt voor het buitengebied in de regio Delfland en Schieland de doelen in tabel 5.1 nagestreefd. En voor de stedelijke omgeving een minimale stand van alle soorten.

De afgelopen vijf jaar is er nieuwe natuur bijgekomen, die meer broedgelegenheid voor ganzen biedt. Door de aanleg van infrastructuur (o.a. aanleg A4), bedrijventerreinen en woonwijken moet natuurcompensatie plaats vinden. Daarbij wordt landbouw omgezet naar natuur, waarmee foerageergebied wordt omgezet in broedgebied. Nieuwe natuurgebieden zijn: polder Schieveen, nog in ontwikkeling Bentwoud en de plas bij Balij. Ook de natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen,

die het Hoogheemraadschap van Delfland de laatste jaren heeft aangelegd en nog gaat aanleggen ten behoeve van de waterkwaliteit, bieden in meer of mindere mate extra broed- en/of rustgebied voor ganzen.

Door de economische crisis zijn bouwprojecten stilgelegd en zijn glastuinbouwgebieden in het Westland verlaten. Deze verlaten terreinen zijn geschikte broedgebieden voor ganzen.

6

Uitvoeringsplan

Om het aantal ganzen terug te brengen tot de streefstand kunnen maatregelen worden toegepast die zowel de reproductie als de overleving van de vogels beperken. Maatregelen die beide beperken, zijn het meest effectief.

6.1 Locatie-specifieke maatregelen

In Delfland en Schieland wordt veelvuldig gebruik gemaakt van linten (diverse uitvoeringen) en verstoring door mens, voertuig en verjagend afschot. Linten hebben hooguit een kortstondig versturend effect; na korte tijd zijn de ganzen eraan gewend.

Vos

De vos is in heel Delfland een vaste bewoner van het buitengebied (grotendeels rondom de A13 tussen Rotterdam en Delft). Deze predator heeft in beperkte mate invloed op de nestplaatskeuze en het broedsucces van ganzen. Bovendien heeft de vos een negatieve invloed op het broedresultaat van weidevogels.

6.2 Afschot en nestbehandeling

Nestbehandeling wordt sinds enkele jaren toegepast. De omvang hiervan heeft enig dempend effect op de groeisnelheid van populaties gehad (zie ook hoofddocument).

Grauwe gans

Er zijn geen aanwijzingen dat in het winterhalfjaar grauwe ganzen als wintergast van elders in substantiële aantallen in het gebied pleisteren. Afschot in de wintermaanden draagt daarmee evenredig bij aan de effectiviteit. Vooral in de nawinter en vroege voorjaar zijn door de paarband lokale broedparen eenvoudig te herkennen. Afschot in deze groep beperkt ook de reproductieve output in het erop volgende seizoen.

Canadese gans

Canadese ganzen ruien hun slagpennen op grotere wateren waarbij ze op het aangrenzende grasland foerageren. Verschillende locaties lenen zich in deze periode goed voor het vangen van deze ganzen. Het is effectief hierop in te zetten.

Er zijn geen aanwijzingen dat in het winterhalfjaar Canadese ganzen van elders in substantiële aantallen in het gebied pleisteren. Afschot in de wintermaanden draagt daarmee evenredig bij aan de

effectiviteit. Vooral in de nawinter en vroege voorjaar zijn door de paarband lokale broedparen altijd goed te herkennen. Afschot in deze groep beperkt ook de reproductieve output in het erop volgende seizoen.

Soepgans

De nulstand voor de soepgans zal bereikt moeten worden door:

- nestbehandeling;
- afschot;
- vangen van ruiende vogels.

De eerste twee methoden zullen vooral op verspreid broedende paren worden toegepast. Groepen broedvogels met jongen en subadulten lenen zich ook voor vangen tijdens de rui. Naar verwachting kan met gerichte inzet van genoemde methoden het aantal in het buitengebied aanzienlijk worden teruggebracht.

Kolgans

Het doel voor de kolgans kan worden bereikt door afschot van zwervende groepen.

Nestbehandeling wordt toegepast om bij incidentele broedgevallen definitieve vestiging te voorkomen. Naar verwachting kan met gerichte inzet van genoemde methoden het aantal worden geminimaliseerd.

Brandgans

Het doel voor de brandgans kan worden bereikt door afschot. In het aangrenzende Reeuwijk zal het aantal van deze soort aanmerkelijk worden teruggebracht. Nestbehandeling wordt toegepast om bij incidentele broedgevallen definitieve vestiging te voorkomen. Naar verwachting kan met gerichte inzet van genoemde methoden het aantal worden geminimaliseerd

Nijlgans

De nijlgans is een territoriale soort die op verborgen en soms onbereikbare plekken broedt. Op grote schaal nesten behandelen is daarom voor deze soort geen reële optie. Het succes van beperken van aantallen zal vooral via afschot en vangst moeten worden bereikt.

Indische gans

Voor de Indische gans zal gebruik worden gemaakt van afschot van zwervende groepen.

Nestbehandeling wordt toegepast om bij incidentele broedgevallen definitieve vestiging te voorkomen. Naar verwachting kan met gerichte inzet van genoemde methoden het aantal worden geminimaliseerd

6.3

Uitvoeringsplan Rotterdam The Hague Airport

Rond RTHA neemt het aantal ganzenbewegingen toe. Om deze bewegingen te verminderen, vragen drie punten de aandacht:

- Reduceren van de foerageerfunctie van nabijgelegen graslandpolders (met name polder Schieveen in Delfland);
- Terugbrengen van de populatieomvang van zomerganzen in de regio;
- Uitsluiten van broeden binnen een straal van 6 km rondom de luchthaven.

Deze drie punten zijn in lijn met de strategie die rond Schiphol wordt gehanteerd om daar het aanvaringsrisico met ganzen te verminderen.

De volgende maatregelen kunnen hieraan bijdragen:

- Buiten het broedseizoen dagelijkse en systematisch de polder ‘schoonvegen’; bijvoorbeeld met bordercollies en roofvogels. De ganzen zullen dan naar verwachting wegblijven. Indien dagelijkse en systematische verstoring niet mogelijk is, is het te verkiezen in het geheel niet te verstoren. Hiermee worden zo min mogelijk vliegbewegingen geïnduceerd;
- In het verlengde hiervan verdient het de voorkeur de aantrekkelijkheid van de polder voor foeragerende ganzen te beperken. Dit kan door in juli-maart ‘lang’ gras aan te houden, in maart te bloten en in juni te hooien. Deze beheervorm is blijvend uitvoerbaar bij een minimale mestgift.

6.4 Uitvoeringsplan Staatsbosbeheer

Balij

Het doel is de aanwezige 400-500 grauwe ganzen te reduceren tot 20 broedparen. Canadese ganzen reduceren tot nul.

- Er is geen jacht mogelijk in verband met de intensieve recreatiefunctie van het gebied;
- Eieren schudden;
- Gezamenlijke acties met jagers met het doel in het omliggende gebied ganzen te schieten. De ganzen worden in het gebied verjaagd en in het omliggende gebied geschoten in de periode 1 maart t/m 31 maart en 1 juli tot 1 november;
- Indien mogelijk ganzen vangen in de ruiperiode;
- De acties die zullen worden uitgevoerd (eieren schudden) zullen vooralsnog geen verstoring geven voor de overige fauna. Dit zal worden gemonitord.

Bieslandse bos

Het doel is de aanwezige 250 ganzen reduceren tot 10 broedparen van de grauwe gans. Canadese ganzen reduceren tot nul.

- Geen doorlopend beheer en schadebestrijding in het gebied in verband met de drukke recreatie;
- Eieren schudden;
- Gezamenlijke acties met jagers met het doel in het omliggende gebied ganzen te schieten. De ganzen worden in het gebied verjaagd en in het omliggende gebied geschoten in de periode: 1 maart t/m 31 maart;
- In de nazomer vanaf 1 juli kunnen acties met jagers worden opgezet zodat de ganzen kunnen worden bejaagd;
- Indien mogelijk ganzen vangen in de ruiperiode.

Haagse Bos

- Geen jacht omdat de Koekamp binnen de bebouwde kom ligt;
- Eieren schudden in en nabij de Koekamp van exoten, soepgans en Canadese gans.

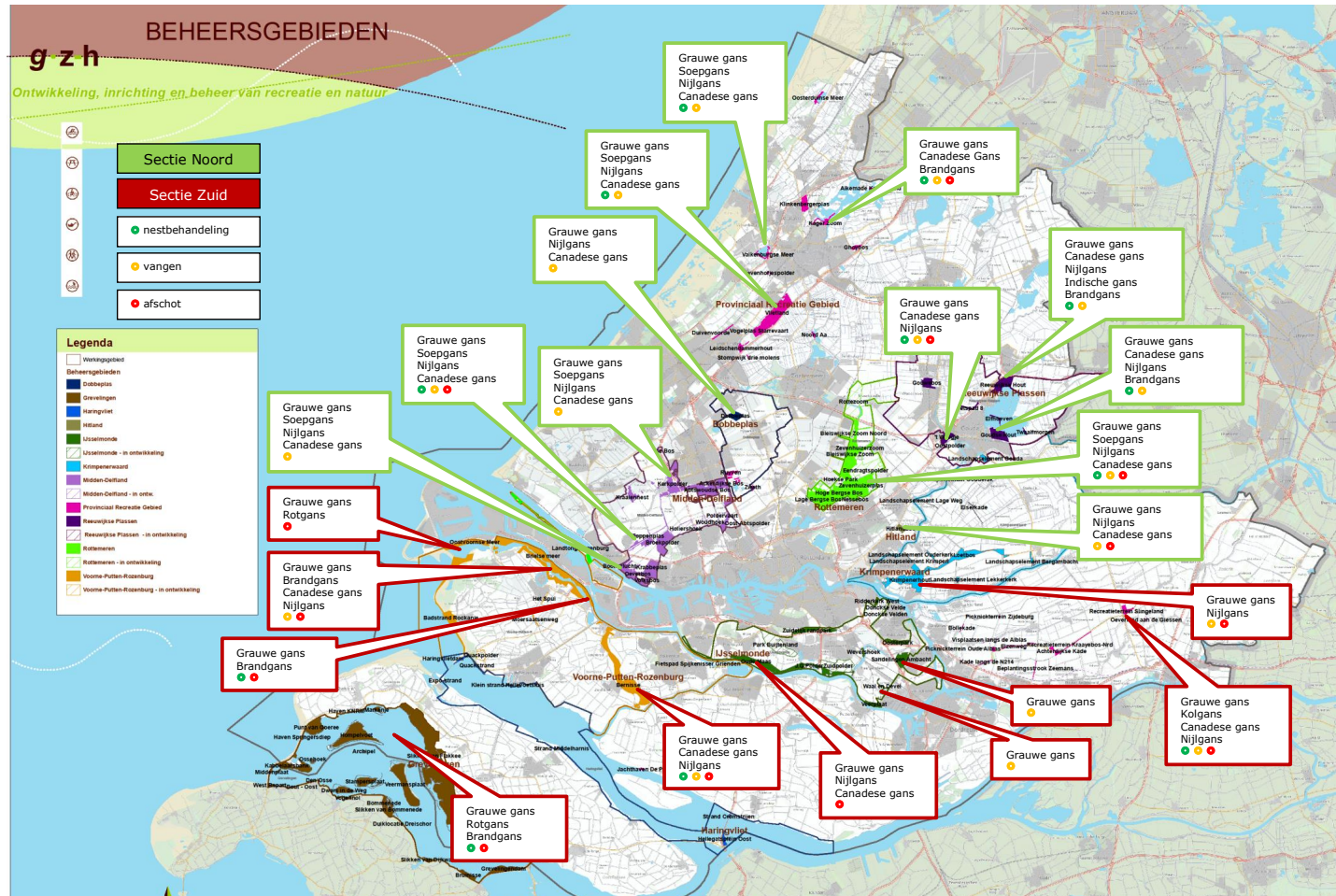
6.5 Uitvoeringsplan Natuurmonumenten

Dit betreft een inventarisatie van mogelijke toekomstige acties. Welke acties concreet kunnen en mogen worden uitgevoerd, hangt af van zaken als financiering van aanvullende maatregelen, communicatieafspraken, beoordeling van eventueel nadelige effecten in de gebieden en daarmee goedkeuring vanuit eigen directie, wetgeving, etc.

Gebied	Aanwezige soorten	Maatregel voor 2014	Maatregelen vanaf 2014	Periode	Toelichting/opmerkingen
Akerdijkse plassen	grauwe gans, nijlgans, Canadese gans, soepgans	Eier-behandeling	Eierbehandeling, evt. afschot in nazomerperiode te overwegen	Eierbehandeling tot kalenderweek 14. Afschot evt. 1 aug-15 okt	Acties mogen niet samenvallen met bezoekersgroepen op boerderij Akerdijk, rekening houden met kijkers vanuit vogelhutten (boswachter op post zetten) Basisvoorwaarde is dat bij alle acties GEEN verstoring mag plaatsvinden van overige fauna/kolganzen
Vlietlanden	grauwe gans, Canadese gans	Eier-behandeling	Eierbehandeling	tot uiterlijk kalenderweek 14	gaat om hele lage aantallen <15, Eierbehandeling is het meest effectief; vangacties niet uitvoerbaar
Aalkeet-buitenpolder	grauwe gans, Canadese gans, nijlgans	Eier-behandeling	Eierbehandeling als nodig; vangacties (met name nijlgans en Canadese gans)	Eierbehandeling tot uiterlijk kalenderweek 14 ; vangacties in ruiperiode	alleen broedende ganzen in Rijsplas; hier is predatiedruk door vos zo hoog dat geen enkel nest jongen oplevert; vangacties kunnen hier met name voor bestrijding Canadese gans effectief zijn
Polder Noord Kethel	grauwe gans, Canadese gans, nijlgans	-	-	n.v.t.	geen grotere aantallen broedende ganzen op korte termijn te verwachten
Rietputten	grauwe gans	-	-	n.v.t.	gebied is te groot en ondoordringbaar om effectief eieren te behandelen
Eendenkooi Schipluiden	geen standganzen aanwezig	-	-	n.v.t.	geen grotere aantallen broedende ganzen op korte termijn te verwachten;
Schiezone	soepgans	-	Eierbehandeling, evt. afschot in nazomerperiode te overwegen	Eierbehandeling tot uiterlijk kalenderweek 14; afschot evt. 1 aug- 15 okt	Eierbehandeling en/of afschot zodra ganzen tot broeden komen NB gebied ligt deels direct aan de rand van bewoning, afschot mogelijk te gevoelig

6.6

Uitvoeringsplan Groenservice Zuid-Holland

Figuur 6.1 Uitvoeringsplan Groenservice Zuid-Holland.

6.7

Uitvoeringsplan Hoogheemraadschap van Delfland

De ganzenproblematiek is nieuw voor HHD. Sinds begin 2015 zijn ze aangesloten bij de regiogroep ganzenbeheer Delfland-Schieland. De tijd is tekort om voor dit beheerplan concrete acties te hebben vastgesteld en uitgewerkt. In 2015 gaat HHD met relevante partijen inventariseren op welke wijze HHD een bijdrage kan leveren aan het ganzenbeheer en de bestrijding van schade door ganzen. Welke acties concreet kunnen worden uitgevoerd hangt mede af van het nieuw gekozen waterschapsbestuur (verkiezingen op 18 maart 2015).

Bij het ontwerp van de nieuw aan te leggen waterberging in de Akerdijkse Polder wordt, vanwege de nabijheid van Rotterdam The Hague Airport, al wel rekening gehouden met het voorkomen van een aantrekkende werking op ganzen en andere watervogels.

7

Jaarlijkse evaluatie

Om de vinger aan de pols te houden is een jaarlijkse evaluatie per regio van belang. De evaluatie wordt besproken met de regiogroepen. Daarnaast blijft het belangrijk om op provinciaal niveau aan het einde van de looptijd van het faunabeheerplan een evaluatie uit te voeren. De jaarlijkse evaluatie brengt de doelen onder de aandacht en maakt inzichtelijk wat de afstand is tot de doelen. Op die manier kunnen jaarlijks de beheersmaatregelen en aandachtsgebieden aangepast worden om de doelen te bereiken. Om een jaarlijkse evaluatie te kunnen houden moeten de telresultaten van de juli-telling bekend zijn.

Het invullen van onderstaande checklist (figuur 7.1) per ganzensoort kan worden gebruikt bij de evaluatie op regio- en WBE-niveau.

Checklist behorend bij regio:		Uitsplitsing naar regionale locaties per WBE	Grauwe gans	Brand gans	Canadese gans	Nijl gans	Kol gans	Soep gans	Indische gans
A Doel populatieomvang:	1.	Polder X	1.	Aantal gg					
	2.	Natuurgebied X	2.	Aantal gg					
	3.	Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3.	Aantal gg					
	4.	...	4.	...					
B Populatieomvang vorig jaar (o.b.v. juli-telling):	1.	Polder X	1.	Idem					
	2.	Natuurgebied X	2.						
	3.	Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3.						
	4.	...	4.						
C Huidige populatieomvang (o.b.v. juli-telling):	1.	Polder X	1.	Idem					
	2.	Natuurgebied X	2.						
	3.	Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3.						
	4.	...	4.						
D Verschil doel en populatie:	1.	Polder X	1.	A1-C1					
	2.	Natuurgebied X	2.	A2-C2					
	3.	Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3.	A3-C3					
	4.	...	4.	A4-C4					
E (Extra) te nemen maatregelen:	1.	Polder X						
	2.	Natuurgebied X						
	3.	Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X							
	4.	...							

Figuur 7.1 De jaarlijkse checklist in te vullen op regio- en WBE-niveau waarbij verschillende deelgebieden worden onderscheiden.

De werkwijze bestaat uit vijf stappen (A t/m E).

Stap A: Het is belangrijk om de regionale doelen op te splitsen naar deelgebieden waar door één of meerdere beheerders gezamenlijk wordt opgetreden (bijv. een natuurgebied). Deze stap moet als eerste worden gezet en dient dan als referentie voor de jaren die daarop volgen.

Stap B: Bij de beoordeling van de juli-telling gebruiken de lokale beheergroepen hun eigen tellingen, want deze zijn op het juiste schaalniveau. Dus om voor bijv. 2015 een evaluatie uit te voeren, moeten bij stap B de cijfers van 2014 voor de desbetreffende deelgebieden worden opgenomen.

Stap C: Bij deze stap worden de resultaten van de telling, bijv. die in 2015, vergeleken met die van het jaar ervoor, 2014. Daarmee kan worden bepaald wat het resultaat is van de beheerinspanningen van het afgelopen seizoen.

Stap D: De telresultaten van het laatste jaar worden vergeleken met de doelstellingen voor de deelgebieden die in A zijn beschreven. Daarmee wordt duidelijk welke reductie in de komende jaren nog moet worden gerealiseerd.

Stap E: Op basis van de resultaten uit stap C (resultaten vergeleken met jaar ervoor) en stap D (afstand tot einddoel) wordt bepaald welke eventueel aanvullende maatregelen het komende seizoen moeten worden genomen.

Het formulier is ook in Excel format beschikbaar.

CLM Onderzoek en Advies

Postadres

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700

F 0345 470 799

www.clm.nl